

CUPRINS

<i>Introducere</i>	7
I. CONSIDERAȚII GENERALE CU PRIVIRE LA DIPLOMAȚIA MILITARĂ	22
II. RELAȚIILE MILITARE EXTERNE ALE ROMÂNILOR ÎN PERIOADA 1821-1859	22
III. POLITICA MILITARĂ EXTERNĂ A STATULUI ROMÂN ÎN TIMPUL DOMNIEI LUI ALEXANDRU IOAN CUZA	30
IV. RELAȚIILE MILITARE EXTERNE ROMÂNEȘTI ÎN TIMPUL LUI CAROL I	44
V. CONȚINUTUL RELAȚIILOR ARMATEI ROMÂNE CU ALIAȚII DIN CADRUL ANTANTEI, ÎN ANII PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL	79
VI. POLITICA DE ALIANȚE MILITARE PROMOVATĂ DE ROMÂNIA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ	115
VII. RELAȚIILE MILITARE DE COMANDAMENT ALE ROMÂNIEI ÎN TIMPUL CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL	150
VIII. POLITICA PROMOVATĂ DE ROMÂNIA ÎN RELAȚIILE CU PARTENERII DIN CADRUL TRATATULUI DE LA VARȘOVIA	167

IX. RELAȚIILE ARMATEI ROMÂNE CU ARMATE DIN ȚĂRI MEMBRE N.A.T.O., CU ARMATE DIN ȚĂRI NEALINIAȚE, ÎN PERIOADA 1955 – 1989	197
X. RELAȚIILE ARMATEI ROMÂNE ÎN CADRUL PARTENERIATULUI PENTRU PACE ȘI N.A.T.O.	212
XI. ROLUL INSTITUȚIEI ATAȘAȚILOR MILITARI ÎN MANIFESTAREA POLITICII MILITARE EXTERNE A ROMÂNIEI	223
<i>BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ .....</i>	<i>237</i>

© Editura Fundației *România de Măine*, 2008

Editură acreditată de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului
prin *Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OLTEANU CONSTANTIN

Relațiile militare externe ale României în secolele XIX-XX/

Constantin Olteanu - București, Editura Fundației *România de Măine*, 2007

ISBN 978-973-163-080-9

355(498)

327(498)

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului revine exclusiv autorului/autorilor

Redactor: Constantin FLOREA
Tehnoredactor: Marcela OLARU
Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 25.01.2008; Coli tipar: 15
Format: 16/61×86

Editura Fundației *România de Măine*
Bulevardul Timișoara nr.58, București, Sector 6
Tel./Fax: 021/444.20.91; www.spiruharet.ro
e-mail: contact@edituraromaniademaine.ro

REZUMAT

Structurat pe unsprezece capitole, cursul are ca obiectiv principal contribuția la întregirea cunoștințelor studenților în legătură cu aspectele esențiale ale complexei problematice referitoare la relațiile militare externe ale României în epocile modernă și contemporană, ca latură distinctă a politicii externe a țării. Tratarea problemelor debutează cu definirea diplomației militare, ca parte organică a diplomației generale, ca principal instrument al politicii militare externe românești. În acest sens, sunt prezentate selectiv evoluția segmentului diplomației militare românești, instituțiile abilitate prin lege cu traducerea în fapt a principiilor politicii externe în domeniul militar. Astfel, sunt prezentate atribuțiile Parlamentului României, ca organ reprezentativ suprem al poporului și unica autoritate legiuitoare a țării, care aprobă orientările generale ale politicii externe și, implicit, pe cele care intră în sfera diplomației militare, hotărăște poziția țării noastre în problemele privind declanșarea stării de război, încetarea ori suspendarea ostilităților militare etc.; ale Președintelui României, care, în calitatea sa de comandant suprem al Forțelor Armate, în planul politicii externe acționează pe baza prerogativelor rezultate din Constituția țării; Consiliul Suprem de Apărare a Țării, care, asigură coordonarea unitară a activităților ce privesc securitatea și apărarea națională, în timp de pace și în timp de război, are un rol important și în orientarea practică a diplomației militare; Guvernul României, care, în domeniul politicii externe, acționează pe baza orientărilor stabilite de Parlament și a legilor țării, în cadrul Executivului un rol important revenind Ministerului Afacerilor Externe și Ministerului Apărării Naționale.

În volum sunt evidențiate, în proporții adecvate, obiectivele politicii militare externe românești în fiecare epocă istorică din spațiul cronologic menționat, mijloacele, formele și metodele utilizate de

instituția militară pentru exercitarea atribuțiilor ce îi revin în sfera diplomației militare, în dinamica lor în timp.

După menționarea momentelor de început al relațiilor militare externe, în deceniul al IV-lea al secolului al XIX-lea, cu particularitățile imprimare de perioada respectivă, în curs este înfățișată epoca premergătoare Unirii Principatelor și apoi în timpul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, relații facilitate de constituirea armatei unite, crearea Statului Major General al oștirii, iar în cadrul acestuia, a Secției a II-a, ca structură profilată pe desfășurarea activității externe, care se va perpetua, sub diferite denumiri, până la stadiul la care a ajuns în zilele noastre. În timpul domniei lui Cuza, legăturile militare cu armate străine, cu deosebire din vestul Europei, mai ales cu cea franceză, au permis așezarea treptată a oștirii române pe principii moderne ale acelor vremuri, principalele forme ale relațiilor constând în trimiterea de militari români în străinătate la studii și la cursuri de specializare, participarea la manevrele altor armate, primirea în țară a unor misiuni militare pentru instruirea militarilor români; o altă direcție au reprezentat-o importurile de armament, muniții și diferite echipamente militare, de către România, din diverse țări, în această perioadă, prioritar din Franța.

În cadrul politicii externe militare românești din vremea domniei lui Carol I, un moment important l-a constituit participarea armatei române la războiul din 1877-1878, în cooperare cu armata rusă, împotriva Imperiului otoman. Deși era o primă participare la un război de coaliție în epoca modernă, conducerea politico-militară a României a stăruit pe lângă autoritățile supreme ale Rusiei și, după îndelungate și dificile tratative, s-au stabilit condițiile participării armatei române la acest război cu respectarea a două principii fundamentale propuse de partea română: trupele române să opereze în sectoare distincte de front; să acționeze sub comandament propriu. De asemenea, au fost stabilite relații de comandament româno-ruse viabile, iar individualitatea și demnitatea tinerei armate române au fost respectate.

După obținerea independenței naționale, în condițiile noului statut juridic internațional al României, relațiile externe ale țării noastre, inclusiv cele de pe linie militară, s-au extins și s-au diversificat, între formele noi folosite, în consens cu situația din alte

armate, un rol important avându-l înființarea instituției atașărilor militari și posibilitatea de a numi în mod oficial ofițeri activi în aceste funcții, cu caracter permanent, în cadrul ambasadelor române.

O semnificație majoră a relațiilor armatei române cu alte armate au avut apartenența României la diferite coaliții politico-militare, precum și participarea ei la războaie de coaliție. Din anul 1883 și până în anul 1914, România a făcut parte din Tripla Alianță, alături de Austro-Ungaria, Germania și Italia, armata română întreținând relații cu armatele partenere de coaliție, dar și cu alte armate din afara alianței, pe diferite linii. Este de reținut că România și-a manifestat o relativă independență față de coaliția căreia aparținea. Așa, de pildă, în anul 1913, România a participat la un război de coaliție alături de Serbia, Muntenegru, Turcia și Grecia, la cel de-al doilea război balcanic, împotriva Bulgariei, război ce s-a încheiat cu Pacea de la București.

În continuare, sunt prezentate împrejurările în care România s-a desprins din Tripla Alianță, în anul 1914, tratativele purtate cu Antanta și coalițiile politico-strategice acceptate de România pentru a adera la această coaliție, condiții care au fost cuprinse în Tratatul politic și în Convenția militară, semnate la București, în august 1916. În lucrare se stăruie asupra celui de-al doilea document, Convenția militară, prin care s-au stabilit condițiile strategice pentru intrarea armatei române în acțiune, s-au reglementat relațiile de comandament, îndeosebi între armata română și cea rusă, precum și obligațiile aliaților de a sprijini dotarea armatei române cu armament, muniții și diverse echipamente necesare în campanie. În dinamica Primului Război Mondial, Comandamentul armatei române a cooperat strâns cu Comandamentul aliat existent pe teritoriul Franței, cu deosebire, cu Marele Cartier General al armatei ruse de la Moghilev, de pe frontul de est, prin reprezentanții săi acreditați pe lângă aceste comandamente. Cum se întâmplă într-un război de coaliție, unele momente de tensiune interaliate au fost inevitabile, însă ele au fost depășite. De pildă, România a respins propunerea părții ruse, care susținea ca refacerea și reorganizarea armatei noastre, în anul 1917, să se producă pe teritoriul Rusiei. De asemenea, în baza Convenției militare din august 1916, comandamentul român și comandamentul rus au rezolvat favorabil

problema exercitării comenzii forțelor coalizate româno-ruse pe frontul din Moldova.

Partea din curs care se referă la perioada interbelică înfățișează tabloul relațiilor armatei române cu alte armate, îndeosebi în cadrul celor două alianțe la care România a fost parte: Mica Înțelegere, împreună cu Cehoslovacia și Iugoslavia, și Înțelegerea Balcanică, alături de Iugoslavia, Grecia și Turcia. În afara raporturilor foarte strânse și foarte ample cu partenerii de coalțiție, armata română a întreținut relații, sub diferite forme, cu multe alte armate.

În anii celui de-al Doilea Război Mondial, relațiile externe ale armatei române au avut particularitățile lor, predominante fiind relațiile de comandament. Astfel, în perioada noiembrie 1940 – 23 august 1944, cât România a făcut parte din Axă, relațiile militare externe au fost aproape exclusiv cu armatele din acest Pact, îndeosebi cu cea germană și, în plus, a participat la războiul dus împotriva Uniunii Sovietice, alături de Germania și de sateliții ei europeni. În timpul campaniei din est (22 iunie 1941-23 august 1944), armata română a avut cele mai strânse relații cu armata germană, care, în esență, au fost relații de subordonare față de Wehrmacht, ceea ce a generat multe nemulțumiri și numeroase momente de tensiune. În perioada participării armatei române la campania din vest, de facto, alături de Națiunile Unite, perioada cuprinsă între 23 august și 12 septembrie 1944, armata română a acționat sub ordinele Comandamentului național. Începând cu această dată, armata română va lupta, conform prevederilor Convenției de armistițiu din 12 septembrie 1944, alături de armata sovietică, căreia a trebuit să i se subordoneze. Ca și în timpul campaniei din est, nici în perioada cooperării cu armata sovietică, relațiile militare nu au fost lipsite de momente de încordare, care însă prin efortul ambelor părți au fost depășite.

Relațiile externe ale armatei române în primul deceniu postbelic (1945-1955) au fost unilaterale, cu armata sovietică în principal, ale cărei trupe staționau și pe teritoriul României, precum și cu armatele statelor dominate de Moscova. În curs se prezintă, între altele, principalele forme și metode prin care s-a realizat, în acei ani, influența sovietică asupra armatei române.

O dată cu participarea la Tratatul de la Varșovia (1955-1991), relațiile militare externe române sunt prezentate astfel: în prima parte, relațiile au fost preponderent cu armatele țărilor participante la Alianță; după retragerea trupelor sovietice din România (1958), dar cu deosebire după Declarația plenarei CC al PMR din aprilie 1964, și după intervenția militară a URSS, Bulgariei, R.D. Germane, Ungariei și Poloniei în Cehoslovacia, în august 1968, România a avut o poziție tot mai distinctă în problemele fundamentale ale Alianței, iar armata sa și-a extins relațiile cu numeroase armate din afara coaliției din care făcea parte.

Un capitol din curs este dedicat relațiilor externe ale armatei române cu armate ale unor țări care aparțin NATO, din țări nealiatate, de pe toate meridianele globului. Din aprilie 2004, România a devenit membru al NATO, după un deceniu de „Parteneriat pentru pace”, însă nu-și rezumă relațiile numai la armatele din această coaliție.

Ultimul capitol din carte este consacrat prezentării unui tablou, compactat, al activității instituției atașajilor militari, rolului său în promovarea politicii militare externe române, în epocile modernă și contemporană.

Autorul